

Ad st. prp. nr. 1 hovedpost XII B. Forsvarsdepartementet. Marinen 1917.
Kap. 4, titel 1, 3, 6, 9 og 13.

Titel 1. Krigsfartøiers bygning m. v.

For indeværende termin er bevilget under nærværende titel kr. 1 500 000,00. I den hemmelige del av budgetpropositionen ifjor anførte departementet, at man maatte anse sig bemyndiget til i tilfælde at auvende til nybygningen de midler som maatte vise sig nødvendig for at fremme denne paa hurtigste maate i terminen.

Under 9de december 1916 har Marinens Tekniske Fælleskommission avgit uttalelse om hvilke beløb der antages at ville medgaa til nybygning i indeværende termin, og om hvad der i terminen 1917—1918 antages at kunne oparbeides paa de paa ordinært budget igangsatte nybygninger.

Fælleskommissionens uttalelse der vedligger som utrykt bilag kan sammenfattes i nedenstaaende oversigt:

Fartøier.	Hittil bevilget.	Vil antagelig være anvendt i 1916—1917.	Forskjel.	Vil trænges i 1917—1918.	Tilsammen.
Mineutl. «Frøya»	1 600 000,00	1 914 000,00	÷ 314 000,00	401 700,00	715 700,00
2 undervandsbaater	1 050 000,00	930 000,00	120 000,00	1 510 300,00	1 390 300,00
Torpedobaaten «Trygg»	300 000,00	357 760,00	÷ 57 760,00	361 050,00	418 810,00

Sum kr. 2 524 810,00

I henhold hertil opfører departementet for kommende termin kr. 2 500 000,00 under nærværende titel, og beløpet er som i budgetpropositionen anført tænkt anvendt saaledes:

1. Fortsat bygning av en hurtiggaaende mineutlægger kr. 700 000,00
 2. Fortsat bygning av undervandsbaater » 1 400 000,00
 3. Fortsat bygning av 1 torpedobaat » 400 000,00
- kr. 2 500 000,00

Departementet skal gjøre opmerksom paa at der med den ovenfor under punkt 1 foreslaaede bevilgning paa kr. 700 000,00 falt vil komme til at være anvendt kr. 2 300 000,00

til den hurtiggaaende mineutlægger, som forutsættes færdig i kommende termin, mens det overslag som laa til grund for departementets forslag om paabegyndelsesbevilgning til dette fartøi i 1913 lød paa 1³/₄ millioner kroner.

Dette overslag er imidlertid utarbeidet i 1912, og med de material- og arbeidspriser som har været gjældende siden fartøiets bygning kom igang, kan dette overslag selvfølgelig ikke lenger holde stik.

Paa departementets foranledning blev under 17de, 18de og 19de oktober 1916 avholdt møter i Marinens Reguleringskommission til behandling av spørsmålet om nybygning for Marinen.

Av kommissionens uttalelse, hvorav gjenspart vedlægges som utrykt bilag, vil fremgaa

at kommissionen paa grund av situationen, der vanskeliggjør bortsettning av krigsflåtebygning saavel inden- som utenlands, anser sig avskåret fra at fremkomme med bestemt forslag til bevilgning for videre bygning av de fleste fartøystyper, som maa indgaa i en plan for forsvaret av vor kyst.

Kommissionen anfører dog med hensyn til bygning av undervandsbaater, at det maa antages at saadanne fartøier kan anskaffes i en nær fremtid, og foreslaar derfor en bevilgning av 10 mill. kroner til anskaffelse av 4 undervandsbaater. Desuten fremgaar av kommissionens betænkning, at et par av medlemmerne, der særlig har hat befatning med mineutlægning, har tilraadet bygning av en 3dje mineutlægger av den type, som nu er under bygning for spesielt bruk i Kristianiafjorden. Disse medlemmer anfører nemlig, at etablering av minefelter i flere linjer av den utstrækning, som der er spørsmaal om paa flere steder i Kristianiafjorden, bør foregaa med 3 fartøier samtidig.

Reguleringskommissionen foreslaar som nævnt av nybygninger kun videre anskaffelse av undervandsbaater, men anfører derefter følgende:

«Kommissionen vil imidlertid sterkt fremholde at det, saasomt som omstændighetene tillater det, maa skrides til bygning og anskaffelse av materiel for at erstatte det gamle og til videre utvikling av sjøforsvaret.

Alle forberedelser for videre nybygning bør derfor træffes, og opplysninger i størst mulig utstrækning indhentes fra utlandet om materiellets utvikling under krigen og erfaringer fra denne.

Naar tiden er inde for iverksættelse av bygning, bør der ogsaa være midler til disposition, saa bygningen kan paabegyndes uten unødig forsinkelse, og kommissionen vil derfor paa det sterkeste anbefale, at et større beløp avsættes hertil.

Ved ansættelsen av dette beløps størrelse maa man ta i betragtning følgende:

1. At der siden 1912 kun har været ekstraordinært bevilget til nybygning for Marinen ca. kr. 650 000,00.
2. At de ordinære bevilgninger til nybygning i samme tidsrum ikke engang har været

tilstrækkelig til at opveie det ordinære tap ved slit og alder.

3. At samtlige Marinens fartøier har været utrustet til neutralitetsvern helt siden august 1914 og herunder har været utsat for ekstraordinært stor slitage.

Kommissionen antar derfor, at det beløp, som bør stilles til disposition utover de foran til anskaffelse av undervandsbaater foreslaaede ca. 10 millioner kroner ikke bør sættes til mindre end 20 millioner kroner.»

Departementet har ikke fundet plads paa det ordinære budget for et større beløp til nybygning end kr. 2 500 000,00, hvilket beløp som det vil sees av foranstaaende oversigt helt vil medgaa til fortsættelse av allerede paabegyndt materiel. Man vil imidlertid komme tilbake til de her omhandlede spørsmaal i forbindelse med en særskilt proposition om ekstraordinære forsvarsbevilgninger.

Titel 3. Specielt vedlikehold av krigsfartøiene.

Ifjor blev under nærværende titel bevilget kr. 454 100,00.

For kommende termin opfører departementet kr. 491 000,00 fordelt paa nedenstaaende poster:

1. Uttagning og eftersyn av torpedobaatkjeler	kr. 80 000,00
2. Nye kjeler til torpedobaatene «Lyn», «Raket», «Rask» og «Pil»	» 150 000,00
3. Nye kjeler til «Norge» og «Eidsvold»s dampbarkasser	» 15 000,00
4. Motorer til «Norge» og «Tordenskjold»s dampslupper	» 12 000,00
5. Reservedeler til kjeler og maskiner	» 200 000,00
6. Centralopvarmningsanlæg paa depotskibet «Nordstjernen»	» 10 000,00
7. Videre fornyelse av panserskibenes elektriske anlæg	» 24 000,00

kr. 491 000,00

Ad 1. Under den tilsvarende post ifjor er bevilget kr. 60 000,00. Beløpet er iaar

foreslaaet forhøiet til kr. 80 000,00 paa grund av høiere material- og arbeidspriser og departementet opfører overensstemmende hermed.

Ad 2. Der foreslaaes av hovedverftet opført kr. 45 000,00 til hver av torpedobaatene «Lyn» og «Raket» til indsætning av nye kjeler. For torpedobaaten «Lyn»s vedkommende blev man allerede i august 1916 nødt til at foreta skiftning av kjelerne, da disse var blit helt uforsvarlige. Der blev da indsat 2 reservekjeler som er anskaffet det sidste aar, men da disse efter forutsætningene maa have staaende i reserve til innskiftning paa andre torpedobaater, som maatte trænge øieblikkelig fornyelse av sine kjeler, bør de paa «Lyn» indsatte kjeler erstattes med 2 nye reservekjeler. «Raket»s kjeler, som nu er 22 aar gamle maa likeledes fornyes saasnart dertil er anledning.

Videre foreslaar verftet at torpedobaatene «Rask» og «Pil», som har ca. 30 aar gamle lokomotivkjeler faar nye vandrørskjeler. De nuværende kjeler er paa grund av sin høie alder adskillig tæret, og har under den lange utrustning i det hele tat vist, at lokomotivkjeler ikke egner sig for vore torpedobaater, særlig under tjeneste om vinteren.

Departementet er enig i verftets forslag og opfører overensstemmende hermed kr. 90 000,00 til nye kjeler paa «Lyn» og «Raket» samt kr. 60 000,00 til nye kjeler paa «Rask» og «Pil», tilsammen kr. 150 000,00.

Det bemerkes at der allerede er git bemyndigelse til at igangsætte arbeidet med 2 nye reservekjeler istedetfor de 2, som er innskiftet paa torpedobaaten «Lyn».

Ad 3. Overensstemmende med verftets forslag opføres kr. 15 000,00 til panserskibene «Norge»s og «Eidsvold»s dampbarkasser, hvis kjeler er i en saa daarlig forfatning, at de snaest mulig maa fornyes.

Ad 4. Da kjelerne til «Norge»s og «Tordenskjold»s dampslupper likeledes i den nærmeste fremtid er kassable, foreslaar verftet at

der, i likhet med hvad der er gjort paa de to andre panserskibes slupper, istedetfor nye kjeler gaaes over til motordrift paa disse baater.

Departementet opfører hertil kr. 12 000,00.

Ad 5. For indeværende termin er bevilget kr. 200 000,00 til anskaffelse av reservekjeler og reservemaskindeler til Marinens fartøier. Verftet anfører at denne sum maa ansees altfor liten og foreslaar derfor opført yderligere kr. 200 000,00 hertil.

Departementet er enig i, at der trænges betydelig større beholdninger av de her omhandlede reservebeholdninger end dem, som man med de hittil givne bevilgninger vil raade over. Man finder derfor at burde foreslaa at der ogsaa for kommende termin bevilges kr. 200 000,00 til fortsat anskaffelse av reservekjeler og reservemaskindeler til Marinens fartøier og opfører overensstemmende hermed.

Ad 6. 3dje Sjømilitære Distriktskommando foreslaar opført kr. 10 000,00 til installation av centralopvarmningsanlæg paa depotskibet «Nordstjernen», for at gjøre det mere skikket for vinterbruk.

Departementet anser det nødvendig at faa forbedret opvarmningsforholdene paa «Nordstjernen» og opfører kr. 10 000,00 til centralopvarmningsanlæg.

Ad 7. For indeværende termin er bevilget kr. 13 000,00 til utbedring av panserskibenes elektriske anlæg. Minevæsenet foreslaar iaar en yderligere bevilgning av kr. 24 000,00 for at kunne utføre en mere fuldstændig modernisering av de omhandlede fartøiers ledningsnet, som nu i mange henseender er forældet. Under henvisning forøvrig til det i minevæsenets budgetforslag anførte opfører departementet kr. 24 000,00 under nærværende post.

Titel 6. Anskaffelser til Minevæsenet.

Minevæsenet har herunder foreslaat følgende anskaffelser m. v.

Torpedomateriel :

51 torpedoer	kr. 900 000,00
Modernisering av «Hai», «Hval» og «Delfin»	» 400 000,00
Utvidet lagerplads for mine- og torpedofabrikationen	» 90 000,00

kr. 1 390 000,00

Overført kr. 1 390 000,00

Minemateriel:

Reservebeholdning av sprængstof til ladninger	kr. 450 000,00	
500 stk. miner	» 830 000,00	
100 » haandminer	» 90 000,00	
100 » aeroplanminer	» 36 000,00	
200 » synkeminer	» 124 000,00	
50 » slæpeminer	» 50 000,00	
10 » mineslæp	» 25 000,00	
Utlægningsmateriel til provisoriske mineutlæggere	» 27 000,00	
Minemagasiner	» 90 000,00	
		» 1 722 000,00

Elektrisk materiel:

10 flytbare lyskasteranlæg	» 230 000,00
--------------------------------------	--------------

Radiomateriel m. v.:

4 radiokompasser til «Heimdal», «Frithof», «Viking» og «Ellida»	kr. 30 000,00	
5 radiostationer til torpedobaater	» 37 500,00	
6 flytbare radiostationer	» 65 000,00	
2 stk. undervandssignalapparater	» 68 000,00	
		» 200 500,00
		kr. 3 542 500,00

Herav har departementet paa det ordinære budget optat følgende poster:

1. 100 stk. synkeminer . . .	kr. 62 000,00
2. 50 » slæpeminer . . .	» 50 000,00
3. 10 » mineslæp . . .	» 25 000,00
4. Utlægningsmateriel for provisoriske mineutlæggere . . .	» 27 000,00
5. 6 flytbare radiostationer . . .	» 65 000,00

Tilsammen kr. 229 000,00

Ad 1 og 2. Begge de her omhandlede minekonstruktioner er beregnet til bruk mot undervandsbaater. Synkeminerne kan uten særlige utlægningsanordninger kastes ut fra mindre, hurtiggaaende fartøier eller baater og reguleres for sprængning efter synkning til en bestemt dybde, der kan varieres ved særlige reguleringsanordninger. Slæpeminen er konstruert for slæpning paa en forønsket dybde med avfyring fra det slæpende fartøi.

De her nævnte minesystemer er i det sidste aar konstruert og prøvet av Minevæsenet, og departementet foreslaar for kommende termin til fabrikation av synkeminer kr. 62 000,00 og av slæpeminer kr. 50 000,00.

Det bemerkes at fabrikation av synkeminer allerede er igangsat.

Ad 3 og 4. Departementet opfører overensstemmende med Minevæsenets forslag kr. 25 000,00 til videre fabrikation av mineslæp og kr. 27 000,00 til anskaffelse av utlægningsmateriel for provisoriske mineutlæggere. Angaaende denne sidste post skal bemerkes: Efterhvert som antallet av miner vokser har man maattet basere sig i stor utstrækning paa anvendelse av private fartøier som mineutlæggere i krig. For i tilfælde at faa disse fartøier utrustet uten ophold, bør utlægningsmateriel have saavidt mulig klart paa forhaand. Av det i 1915 bevilgede beløp paa kr. 880 500,00 til minefabrikation (st. prp. nr. 114 for 1915) er anvendt en mindre del til anskaffelse av utlægningsmateriel for private fartøier som mineutlæggere. For det iaar opførte beløp vil man kunne anskaffe fornødent utlægningsmateriel for 6 private fartøier.

Ad 5. For indeværende termin er bevilget kr. 40 000,00 til anskaffelse av 2 flytbare radiostationer. Det har lykkedes for det bevilgede beløp at faa bestilt 4 lette radiostationer, idet endel av stationene fabrikeres indenlands. Minevæsenet anfører at der med 10 av de her omhandlede stationer vil kunne etableres en nogenlunde effektiv radioforbindelse kysten

rundt fra Kristianiafjorden til Ramsund, og foreslaar at der anskaffes yderligere 6 stationer.

Under henvisning til hvad der i den hemmelige del av budgetpropositionen for ifjor er anført vil departementet anbefale Minevæsenets forslag og opfører kr. 65 000,00 hertil.

Titel 9. Anskaffelser til Artilleriet.

Artilleriet foreslaar herunder følgende anskaffelser m. v.:

1. Sprængstof til 15 cm. granater som haves færdig eller i materialer .	kr. 80 000,00
2. Sprængstof, patroner og brandrør til 12 cm. granater som haves færdig eller i materialer	» 176 400,00
3. 5 000 stk. brisantgranater med brandrør til 65 mm. kanoner	» 95 000,00
4. 5 000 stk. brisantgranater m. v. til 47 mm. kanoner .	» 67 500,00
5. Fabrikation av banelys .	» 38 000,00
6. Bomber til flyvemaskiner.	» 20 000,00
7. Reservematerialer	» 458 000,00
	<hr/>
	kr. 934 900,00

Av ovenstaaende poster har departementet optat:

1. Brisantammunition til 65 mm. kanoner	kr. 95 000,00
2. Bomber til flyvemaskiner.	» 20 000,00

Tilsammen kr. 115 000,00

Ad 1. I 1914 blev der ved kgl. resolution av 11te december bl. a. besluttet anskaffet 3 000 stk. brisantgranater til 65 mm. kanoner og nogen tidligere beholdninger haves ikke. Disse kanoners effekt vil imidlertid betydelig økes ved benyttelse av brisant ammunition og Artilleriet foreslaar derfor, at der efterhvert anskaffes en større beholdning herav.

Departementet er enig i Artilleriets forslag og opfører som foreslaat til oparbejdelse av 5 000 stk. 65 mm. brisantgranater med brandrør kr. 95 000,00.

Ad 2. Under henvisning til hvad der ifjor er anført i den hemmelige del av budgetpropositionen under «Artilleriforsøk» opfører departementet for kommende termin kr. 20 000,00 til fabrikation av bomber for flyvemaskiner.

Titel 13. Vedlikehold av det krigsfartøiene, befæstningene m. v. tilhørende sanitetsinventar.

Under nærværende titel er for kommende termin ekstraordinært opført kr. 27 000,00 der fordeler sig saaledes:

Anskaffelse av 2 radiostationer til syketransportskibe	kr. 25 000,00
Anskaffelse av operationsinstrumenter til de større fartøier .	» 2 000,00

Angaaende den førstnævnte post skal oplyses, at der er utset 2 kytdampskibe til anvendelse som syketransportskibe i krig. Det fornødne sykepleiestyr til disse skibe er dels færdig, dels vil det bli anskaffet i indeværende termin, og de forandringer ved indredningen som i tilfælde vil bli nødvendig for at gjøre fartøierne tjenlige for øiemedet er ikke større, end at de kan utføres i kort tid naar skibene er rekvirert. For tjenesten som syketransportskibe er det imidlertid nødvendig at fartøierne er utrustet med radiostationer, som indtil skibene rekvireres forutsættes at staa mest mulig klargjort ved hovedstationen eller en av oplagshavnene.

Til anskaffelse av 2 radiostationer til dette bruk opføres som av Sanitetsvæsenet foreslaat kr. 25 000,00.

Endvidere opføres kr. 2 000,00 til supplerings av de større fartøiers operationsbestik med nye instrumenter.